

Kostnadsutjämningsutredningens betänkande "Lite mer lika" (SOU 2018:74)

Sammanfattande synpunkt

Götene kommun ser positivt på förslaget till förändringar av kostnadsutjämningsmodellen och tillstyrker förslaget, även om det finns delar i förslaget som kan förbättras.

Bra med förslaget

Förslaget på modellstruktur, där exempelvis lön ingår i respektive verksamhetsmodell istället för att vara en egen delmodell, leder till en ökad begriplighet.

Glesbygd och socioekonomiska utsatta områden har svåra produktionsförhållanden och stora behov av service. Att förstärka fördelning till dessa områden är positivt för att skapa likvärdiga förutsättningar för hela landet.

För att kunna vara en långsiktigt hållbar modell är det viktigt att beräkningar uppdateras regelbundet, och följer förväntad kostnadsutveckling.

Bör förbättras i förslaget

Påverkbarheten, som finns i modellen för **Individ- och familjeomsorg** genom sättet att mäta andel barn och unga i ekonomiskt utsatta hushåll, är inte bra. Frågan är om den förklaringsgrad som kan mätas idag, innan variabeln ingår i utjämningsmodellen, kommer att kvarstå efter några år.

I utredningen står att tätortsgraden spelar roll för förväntat behov inom **Individ- och familjeomsorg**. Det hänvisas till att de mest utsatta områdena finns i kommuner med minst 43 000 invånare. Frågan om skillnaderna kvarstår vid jämförelse av de allra största kommunerna och de med mer än 40 000 invånare, belyses inte. Borde det i systemet vara en övre gräns för hur många invånare som påverkar behovet av Individ- och familjeomsorg? Är det antal invånare eller andra faktorer (exempelvis brist på arbete) som leder till att vissa områden blir mer utsatta?

Att undvika ryckighet och allt för stor variation i utjämningsmodellen mellan olika år är viktigt för att ge förutsägbarhet i kommunernas ekonomiska förutsättningar.

Prislapparna i modellen för **äldreomsorg** förtjänar en grundligare uppdatering, framförallt med tanke på den demografiska utveckling vi har att vänta. Det är då av största vikt att prislapparna har relevans i förutsättningar som råder idag och inte endast är en uppräkningsmodell.

För **grundskola** och förskoleklass borde en långsiktig utjämningsmodell, utan hänsyn till dagens riktade statsbidrag, föreslagits. Vid införande av en sådan hade de riktade statsbidrag som kompenserar för olika förutsättningar inom skolan kunnat tas bort och istället ingå i kostnadsutjämningsmodellen och det generella statsbidraget.

Föräldrarnas utbildningsnivå förslås ingå som en variabel för att få fram behov av **förskola**. Vilken relevans kommer detta ha på längre sikt? I hela landet jobbas med att få fler att arbeta heltid för att vi gemensamt ska klara det behov vi har av arbetskraft. Idag erbjuder inte alla kommuner

barnomsorg under sena kvällar, nätter eller helger. Tillgång till barnomsorg kommer att vara en förutsättning för att göra det möjligt för fler att arbeta heltid. I takt med denna förändring är det rimligt att förvänta sig att föräldrarnas utbildningsnivå kommer att spela en mindre roll för behovet av förskola. En effekt av skiftarbete är även att förskolorna kommer behöva längre öppettider och mer spridd bemanning för att möjliggöra föräldrarnas arbete, utan att det är mätbart som fler timmar eller högre behov av förskola.